

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/80/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6922201383
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubomír Šabla
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2024:6922201383.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. JUDr. Ľubomíra Šablu a sudcov JUDr. Zity Nagypálovej a JUDr. Dušana Ďuriana ako členov senátu, v spore žalobcu: A. B. C., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom D. E. XX, XXX XX F., právne zastúpený Advokátskou kanceláriou prof. JUDr. Ján Klučka, CSc, s.r.o. so sídlom Ku Potoku 4, 040 16 Košice, IČO: 54 725 542, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, 812 72 Bratislava, IČO: 00 151 866, o zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 5 000,- €, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Rimavská Sobota č. k. 17C/58/2022 - 140 zo dňa 11. apríla 2023 ako súdu prvej inštancie, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v I. výroku o čiastočnom vyhovení žalobe a v závislom III. výroku o nároku na náhradu trov konania **p o t v r d z u j e**.

II. Žalovaný **j e p o v i n n ý** nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania v rozsahu 100% do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2 000,- € do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia (prvý výrok), v prevyšujúcej časti (v sume 3 000,- €) žalobu žalobcu zamietol (druhý výrok) a žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 % z priznanej sumy do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu o určení výšky náhrady trov konania (tretí výrok).

2. Súd prvej inštancie vychádzal pri rozhodovaní zo skutkového stavu zisteného vykonaným dokazovaním, podľa ktorého žalobca pracuje ako hasič s miestom výkonu práce v Rimavskej Sobote. Z prehľadu odpracovaných hodín predloženého žalobcom za sporné obdobie od apríla 2019 do februára 2022 súd prvej inštancie zistil, že žalobca z obdobia 35 mesiacov len 15 mesiacov neodpracoval priemerne za týždeň viac ako 48 hodín, aj to len z dôvodu čerpania dovolenky, či bol práceneschopný (04/19, 05/19, 07/19, 10/19, 01/20, 04/20, 05/20, 06/20, 07/20, 05/21, 08/21, 09/21, 11/21, 12/21, 02/22). Inak pravidelne odpracoval nad právom Európskej únie (ďalej aj „Únia“) povolený limit hodín priemerného týždenného pracovného (služobného) času, nakoľko žalobca pracoval v trojzmennej prevádzke (jedna zmena v trvaní 24 hodín pozostávajúca z času výkonu štátnej služby 16,5 hod. a z času služobnej pohotovosti 7,5 hod. nasledujúcej po výkone štátnej služby, počas ktorej bol stále fyzicky prítomný na hasičskej stanici a pripravený na prípadný výjazd, počas jednej zmeny bol teda k dispozícii svojmu zamestnávateľovi celých 24 hodín a následne 2 dni voľna (kedy pracovali ďalšie dve zmeny), pričom do fondu pracovného času sa mu počítal iba čas výkonu štátnej služby a prípadný nadčas počas služobnej pohotovosti, ale nie celá služobná pohotovosť. Celkovo súd prvej inštancie vyhodnotil, že za celkové obdobie od apríla 2019 do februára 2022 žalobcov priemerný týždenný pracovný čas presahoval

priemerný týždenný pracovný čas stanovený v čl. 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES zo dňa 04.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času. Dodal, že žalovaný na súdnom pojednávaní pritom uviedol, že údaje uvedené žalobcom v prehľade nenamieta, preto súd prvej inštancie z tohto prehľadu vychádzal. K námietke žalovaného, že stanovený limit týždenného pracovného času mal byť počítaný aj pre jednotlivé referenčné obdobia a nielen každých 7 dní, súd prvej inštancie poukázal na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-254/18, z ktorého vyplýva, že čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá na účely výpočtu priemerného týždenného pracovného času stanovuje aj v rámci určitých referenčných období výpočet priemerného pracovného času, ak táto úprava obsahuje mechanizmy, ktoré umožňujú zabezpečiť, že priemerný maximálny pracovný čas v rozsahu 48 hodín bude rešpektovaný počas každého obdobia 6 mesiacov zapadajúceho do rámca 2 po sebe nasledujúcich pevných referenčných období. Súd prvej inštancie konštatoval, že zákon č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbore neupravuje mechanizmy, ktoré by zabezpečili, že priemerný pracovný čas v rozsahu 48 hodín bude rešpektovaný počas stanovených 6 mesačných referenčných období, preto podľa jeho názoru pri výpočte priemerného pracovného času a jeho prekročení nemožno vychádzať z referenčných období v trvaní 6 mesiacov tak, ako to požadoval žalovaný a je možné vychádzať len z čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES a priemerný pracovný čas počítať len za každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov.

3. Na základe takto vykonaného dokazovania s poukazom na článok 1 ods. 2 a 3, článok 2 ods. 1, článok 6 písm. b), článok 16 písm. b), článok 17 ods. 3 písm. iii) smernice č. 2003/88/ES zo dňa 04.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej aj „smernica 2003/88/ES“), článok 7 ods. 2 a článok 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, § 85 ods. 1 a 2, § 86 ods. 1 a 2, § 91 ods. 1 a 3, § 92 ods. 1 a 2, § 103 ods. 5, § 122 ods. 1 a 2 zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 315/2001 Z.z.“ alebo „zákon o Hasičskom a záchrannom zbore“), § 11, § 13, § 101 Občianskeho zákonníka v platnom znení (ďalej aj „OZ“) a príslušnú súdnu prax Súdneho dvora Európskej únie (ďalej aj „SD EÚ“ alebo súdny dvor“) súd prvej inštancie dospel k nasledovným záverom:

4. Predmetom konania bol nárok na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) za porušenie práva Európskej únie (ďalej aj „právo EÚ“ alebo „právo Únie“) v dôsledku nesprávnej transpozície smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky (konkrétne do zákona č. 315/2001 Z. z.).

5. Za nedôvodnú považoval súd prvej inštancie námietku žalovaného o nedostatku jeho právomoci spor prejednať a rozhodnúť, nakoľko všeobecný civilný súd podľa názoru žalovaného nemôže posudzovať súlad slovenských právnych predpisov so smernicou EÚ, a to ani ako otázku predbežnú. Poukázal na zásadu prednosti práva Európskej únie pred vnútroštátnou normou, z ktorej vyplýva povinnosť vnútroštátneho súdu členského štátu Únie v rámci svojich právomocí a voľnej úvahy vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom Únie, a pokiaľ táto interpretácia nie je možná, neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenie bez toho, aby vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súladu s úniovým právom (rozsudky SD EÚ vo veciach C-231-233/06, C-128-131/07). Z vyššie uvedeného vyplýva, že súd je vždy povinný vykladať vnútroštátne právne predpisy v súlade s právom Európskej únie a tým je nepochybne daná jeho právomoc posudzovať súlad vnútroštátnych právnych predpisov s právom Európskej únie a aj právomoc v prípade zistenia tohto nesúladu neaplikovať vnútroštátnu právnu normu odporujúcu právu Európskej únie. Súd prvej inštancie bol teda oprávnený ako predbežnú otázku skúmať, či došlo k prevzatíu smernice 2003/88ES do zákona š. 315/2001 Z. z. spôsobom, ktorý zaručuje právo priznané jednotlivcovi touto smernicou na 48 hodinový priemerný týždenný pracovný čas.

6. Súd prvej inštancie s poukazom na ust. § 19 písm. b) Civilného sporového poriadku v platnom znení (ďalej aj „CSP“) vyhodnotil ako nedôvodnú aj námietku jeho miestnej nepríslušnosti na prejednanie a rozhodnutie tohto sporu vznesenú žalovaným.

7. Súd prvej inštancie mal ďalej za to, že pasívne vecne legitimovaný v prejednávanom spore je žalovaný (štát), ktorý zodpovedá za prebratie smernice 2003/88/ES do vnútroštátneho právneho poriadku; ide o objektívnu zodpovednosť štátu, bez ohľadu na skutočnosť, ktorý orgán štátu sa porušenia práva Únie dopustil. V mene žalovaného koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, pretože ministerstvo vnútra je ústredným orgánom štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor SR.

8. Ďalej súd prvej inštancie dôvodil, že smernica 2003/88/ES sa vzťahuje aj na žalobcu ako hasiča, pretože vo vzťahu k žalobcovi nemožno uplatniť žiadnu výnimku z jej pôsobnosti; výnimku z pôsobnosti smernice 2003/88/ES vo vzťahu k žalobcovi ako hasičovi nemožno založiť ani na opatreniach prijatých z dôvodu pandémie COVID-19.

9. Súd prvej inštancie ďalej dospel k záveru, že smernica 2003/88/ES nebola správne transponovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky, konkrétne do ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z., ktorého ustanovenia sú v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, pretože zákon č. 315/2001 Z. z. umožňuje služobnému úradu, aby služobný (pracovný) čas hasiča bol rozvrhnutý tak, že tento pravidelne sústavne prekračuje smernicou 2003/88/ES stanovený maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas z dôvodu, že čas služobnej pohotovosti sa v celom rozsahu nezahrňuje do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z. nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času, pričom v skutočnosti sa tento (neaktívny) čas služobnej pohotovosti nezapočítava do pracovného času hasiča. Vnútroštátna právna úprava v zákone č. 315/2001 Z. z., je preto v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES z dôvodu, že táto nebola správne implementovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky. Čas služobnej (pracovnej) pohotovosti žalobcu je potrebné zahrnúť do pracovného času žalobcu, pretože tento je povinný byť počas pohotovosti prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a musí mu byť okamžite k dispozícii v prípade potreby. Žalobca v spornom období od apríla 2019 do februára 2022 odpracoval služobný čas priemerne v trvaní viac ako 48 hodín týždenne, čo je viac ako maximálny týždenný pracovný čas podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. Právo žalobcu vyplývajúce z ustanovenia článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES bolo v spornom období sústavne porušované.

10. Ďalej sa súd prvej inštancie zaoberal samotnými predpokladmi nároku na náhradu škody. Mal za to, že žalobcovi vznikol nárok na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) proti žalovanému, pretože bolo preukázané splnenie predpokladov zodpovednosti žalovaného za škodu podľa judikatúry súdneho dvora, t.j. (a) cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva, (b) porušenie je dostatočne závažné a (c) priama príčinná súvislosť medzi porušením práva Únie a škodou. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES priznáva právo, ktoré možno uplatniť priamo pred vnútroštátnym súdom. Porušenie smernice 2003/88/ES bolo voči žalobcovi preukázané, pretože jeho priemerný týždenný pracovný čas presiahol 48 hodín. Porušenie práva žalobcu bolo dostatočne závažné, pretože bolo v rozpore s judikatúrou súdneho dvora. Existuje aj príčinná súvislosť medzi porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES a vznikom škody (ujmou) žalobcu v dôsledky straty času na odpočinok. S poukazom na súdnu prax súdneho dvora skutočnosť, že žalobca neupozornil zamestnávateľa na porušovanie smernice 2003/88/ES, resp. neuplatnil nárok na náhradu škody najskôr voči zamestnávateľovi, je pre záver o danosti príčinnej súvislosti medzi porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES a vznikom škody nepodstatná.

11. Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že smernica 2003/88/ES ani vnútroštátne právo výslovne neupravuje otázku náhrady škody vzniknutej porušením práva Únie. Podľa judikatúry súdneho dvora náhrada škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu práv poškodených za podmienky dodržania zásady ekvivalencie a zásady efektivity, súčasne náhrada škody musí byť primeraná vzniknutej ujme. Uplatnený nárok je pri absencii výslovnej vnútroštátnej úpravy nároku na náhradu škody z porušenia práva Únie jednotlivcovi, potrebné posudzovať analogicky podľa ustanovení slovenského právneho poriadku, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie, t.j. v tomto prípade podľa § 11 a § 13 OZ (náhrada nemajetkovej ujmy v dôsledku zásahu do práva na ochranu osobnosti). Porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES bolo porušované právo žalobcu na ochranu zdravia (primeraný odpočinok po práci) a súčasne právo žalobcu na súkromie a rodinný život (voľný čas nemohol tráviť podľa svojho uváženia); vzhľadom na povahu porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo, keď žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky neprekročenia maximálnej hranice týždenného pracovného času, resp. prijal vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá toto prekročenie umožňuje, je možné dospieť k záveru, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu, prípadne na odstránenie trvajúcich následkov, nie je vhodným riešením vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát). Do úvahy neprichádza ani morálna satisfakcia. Ak by sa celý čas strávený na pracovisku započítal do pracovného času, žalobca by mohol a musel stráviť na pracovisku reálne oveľa menej času; ide teda o zásah, ktorý vytvoril nezvratný stav

straty hodín voľného času a času na regeneráciu síl žalobcu vzhľadom na skutočnosť, že žalobca pracuje ako hasič aj v súčasnosti, toto porušovanie je dlhodobé, a preto len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením a peňažná náhrada predstavuje spôsobilý prostriedok odškodnenia ujmy vzniknutej žalobcovi. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, teda tak, aby ho bolo možné priznať len za vopred definované následky. Aj v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka náhradu nemajetkovej ujmy možno priznať z dôvodov demonštratívne uvedených, ktoré však nepredstavujú ohraničený výpočet prípadov, u ktorých nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká. Teda nevyžaduje sa iba splnenie podmienky zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, či jej vážnosti v spoločnosti, ale môže ísť aj o iné vážne následky na osobnostných právach dotknutého jedinca. Žalobcom žiadanú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 000,- € súd považoval za primeranú len do výšky 2 000,- € pri zohľadnení dĺžky doby porušenia práva žalobcu na 48-hodinový pracovný týždeň (tento stav trval v žalovanom období nepretržite, podľa vyjadrenia žalobcu trval aj pred týmto obdobím a trvá naďalej) a charakteru následkov porušenia jeho práva, a to skrátenie žalobcovho času na odpočinok, ktorý mohol inak využiť na svoju fyzickú alebo psychickú regeneráciu, resp. tráviť ho s rodinou. Súd prvej inštancie sa stotožnil s argumentáciou žalobcu, že počas pracovnej pohotovosti žalobcu na pracovisku tento nemôže voľne disponovať so svojim časom, venovať sa sebe, rodine, oddychovať, regenerovať svoje sily, t.j. nemôže využívať tento čas pre seba a tým reálne napĺňať únieovým právom priznané právo na odpočinok, zotavenie a nutnú regeneráciu. Preto súd prvej po zohľadnení všetkých okolností prípadu priznanú výšku nemajetkovej ujmy považoval za primeranú a spôsobilú zabezpečiť účinné zmiernenie vzniknutej nemajetkovej ujmy žalobcu aj s odkazom na súdnu prax tohto súdu ako aj iných súdov SR v obdobných prípadoch, ako aj skutočnosť, že ani samotný žalobca netvrdil, že neoprávnený zásah sa do času rozhodnutia súdu prejavil aj vo forme konkrétnych negatívnych následkov v jeho rodinnom, spoločenskom živote alebo na jeho zdravotnom stave, prípadne v iných oblastiach jeho života. Preto žalobu v časti o zaplatenie zvyšných 3 000,- € žalobu ako nedôvodnú zamietol.

12. Pokiaľ ide o žalovaným vznesenú námietku premlčania uplatneného nároku zo strany žalovaného, podľa súdu prvej inštancie táto námietka je síce čiastočne dôvodná, pokiaľ ide o obdobie presahujúce tri roky pred podaním žaloby (teda za necelý mesiac apríl 2019, od 01.04.2019 do 23.04.2019, keďže žaloba bola podaná dňa 24.04.2022), ale súčasne nemajúca zásadný vplyv na posúdenie uplatneného nároku na náhradu škody, keďže z 35 mesiacov by išlo len o 1 mesiac, kde náhrada by bola prípadne premlčaná, resp. jej pomerná časť, čo z tohto hľadiska sa stáva skutočnosťou právne bezvýznamnou vzhľadom na minimálny podiel tohto obdobia na celkové posudzované obdobie. Námietku premlčania vyhodnotil ako nedôvodnú aj z toho dôvodu, že k neoprávnenému zásahu do ochrany osobnosti žalobcu nedochádzalo len v období 3 roky späťne pred podaním žaloby.

13. O nároku strán sporu na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP vzhľadom na plný úspech žalobcu v spore ohľadne základu nároku, len výška plnenia závisela od úvahy súdu. Preto mu priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (100 %) z prisúdenej sumy (2 000,- €).

14. Proti prvému výroku rozsudku súdu prvej inštancie o čiastočnom vyhovení žalobe a proti tretiemu výroku o nároku na náhradu trov konania podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný. Rozsudok súdu prvej inštancie označil za nesprávny z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP, t.j. z dôvodov, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

15. Žalovaný v prvom rade namietal právomoc súdu skúmať súlad zákona č. 315/2001 Z. z. so smernicou 2003/88/ES. Podľa žalovaného posudzovanie súladu všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území Slovenskej republiky so smernicou Európskej únie nespadá do právomoci súdu prvej inštancie, resp. do právomoci iného všeobecného súdu členského štátu Európskej únie. Záver o takomto nesúlade si súd prvej inštancie nemohol osvojiť ani ako predbežnú otázku, pretože dôsledky a aplikácia takéhoto konštatovania by presiahli predmet konania, ktorým je len individuálny nárok žalobcu na náhradu škody, resp. nemajetkovej ujmy. Otázkou právomoci sa súd prvej inštancie nezaoberal, napadnutý rozsudok je arbitrárny, súd prvej inštancie priznal žalobcovi uplatnený nárok bez primeraného odôvodnenia a nedostatočne sa zaoberal námietkami žalovaného vznesenými v priebehu konania.

16. V druhom rade žalovaný namietal svoju pasívnu vecnú legitímáciu v tomto spore. Bol názoru, že žalobca nepreukázal tvrdenú nesprávnu transpozíciu smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky (zákona č. 315/2001 Z. z.). Predmetom konania bol pritom nárok žalobcu na náhradu škody, ktorá mu mala vzniknúť z dôvodu nesprávneho prebratia smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky, na vyhovie žiadosti žalobcu bol preto žalobca povinný toto svoje tvrdenie preukázať (t.j. poukázať na konkrétne ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z., ktoré by boli v rozpore so smernicou 2003/88/ES). Podľa žalovaného žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z. z. nie je v rozpore so smernicou 2003/88/ES. Podľa žalovaného súd prvej inštancie nevezal do úvahy rozdiel medzi prebratím (transpozíciou) smernice a aplikáciou smernice. V prípade prebratia smernice do právneho poriadku ide o prebratie konkrétneho znenia alebo obsahu smernice do vnútroštátneho právneho poriadku členského štátu, ktorý následne musí byť v súlade s obsahom smernice. Pokiaľ žalobca tvrdil, že žalovaný (Slovenská republika) v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky nesprávne prebral smernicu 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z., bol povinný preukázať konkrétne pochybenie, ktoré mu spôsobilo škodu, a to porovnaním textu zákona pred prebratím smernice 2003/88/ES a po ňom (až po takomto porovnaní bolo možné zaoberať sa správnosťou alebo nesprávnosťou prebratia smernice 2003/88/ES). Len v dôsledku skutočnosti, že zákon č. 315/2001 Z. z. výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich služobného času, resp. neobsahuje ustanovenie stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín, nemožno dospieť k záveru, že smernica 2003/88/ES bola do zákona č. 315/2001 Z. z. prebratá nesprávne. Nebolo povinnosťou žalovaného skopírovať doslovné znenie každého ustanovenia smernice 2003/88/ES do textu zákona č. 315/2001 Z. z., a to aj vzhľadom na priamy účinok smernice. Zdôraznil, že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z. z. nie je možné považovať za rozporné so smernicou 2003/88/ES. V prípade aplikácie smernice ide o použitie konkrétnych článkov smernice na konkrétny prípad. Porušenie smernice môže byť spôsobené až aplikáciou jednotlivých ustanovení smernice, ak si adresát účinkov smernice (napr. zamestnávateľ) vyloží jej ustanovenia v rozpore s jej obsahom. Môže nastať prípad, že smernica je do vnútroštátneho právneho poriadku prebratá správne, ale jej konkrétne použitie (t.j. aplikácia) môže byť v konkrétnom prípade v rozpore s cieľom a obsahom smernice. Až nesprávna aplikácia smernice by mohla v konečnom dôsledku založiť prípadný nárok na náhradu škody. Preto je nevyhnutné rozlišovať prebratie a aplikáciu smernice, nakoľko aj nesprávne prebratá smernica môže byť u rôznych adresátov aplikovaná správne a naopak. V prejednávanej spore žalobca pritom namietal nesprávne prebratie smernice 2003/88/ES, nie však jej aplikáciu v individuálnom prípade. Žalovaný (Slovenská republika) nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu smernice 2003/88/ES na pracovnoprávny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa. Žalovaný (Slovenská republika) má podľa žalobcu zodpovedať za škodu, ktorá mala vzniknúť nesprávnym prebratím (nie aplikáciou) smernice 2003/88/ES. Žalovaný (Slovenská republika) však nie je zamestnávateľom žalobcu a nie je ani orgánom, ktorý by sa na aplikácii smernice 2003/88/ES podieľal. Akýkoľvek nárok žalobcu z iného ako žalovaného titulu totiž nie je predmetom tohto súdneho konania. Súd prvej inštancie nedostatočne zohľadnil rozdiel medzi Slovenskou republikou (žalovaným) a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, ktoré treba považovať za dva samostatné subjekty, ktorých postavenie v súdnom konaní ani v pracovnoprávných vzťahoch nemožno zamieňať. Súd prvej inštancie celkom opomenul, že žalovaný (Slovenská republika) pri preberaní smernice neporušil žiadne predpisy, preto pri absencii protiprávneho konania nemohla vzniknúť žiadna škoda, teda ani zodpovednosť žalovaného za nároky, ktoré si žalobca uplatňuje v prejednávanej spore, pretože ide o nároky, ktoré vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu, pričom mzdový nárok sa „skrýva“ za náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy. Nie je prípustné, aby sa zodpovednosť žalovaného (Slovenskej republiky) odvodzovala od individuálneho prístupu inej osoby k pracovnoprávnym vzťahom konkrétneho zamestnanca. Preto aj keby súd prvej inštancie konštatoval, že aplikácia smernice na služobný pomer žalobcu bola nesprávna, nijako táto skutočnosť nesúvisí so zodpovednosťou žalovaného za správnosť prebratia smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky. Zamieňanie žalovaného (Slovenskej republiky) za ministerstvo vnútra predstavuje ďalší dôvod nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného.

17. V treťom rade žalovaný namietal, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil aj pôsobnosť smernice 2003/88/ES, ktorá sa podľa žalovaného na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru (žalobcu) vzhľadom na charakter vykonávaných činností a rozvrh služobného času nevzťahuje v plnom rozsahu, pretože sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany (článok 1 ods. 3 smernice 2003/88/ES v spojení s článkom 2 smernice Rady 89/391/EHS zo dňa 12.06.1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany

zdravia pracovníkov pri práci). Rozhodnutie súdneho dvora C-429/09 sa týka „mestského hasiča“, preto ho nie je možné považovať za smerodajné, nakoľko režim výkonu hasičských činností v takomto zriadení a štruktúre mestských hasičov sú absolútne odlišné od režimu, v akom fungujú príslušníci Hasičského a záchranného zboru v Slovenskej republike, ktorého zriaďovateľom je štát (nie obec) a sú im poskytnuté rôzne osobitné výhody od „definitívy“ až po systém sociálneho zabezpečenia. Nakoľko smernica 2003/88/ES sa na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v prípade služobného času ako aj ich odmeňovania nevzťahuje, je táto oblasť v plnej miere v pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy. Vzhľadom na uvedené sa príslušné ustanovenia smernice 2003/88/ES na prípad žalobcu nemôžu aplikovať, preto žalobcovi v zmysle žaloby nemohla vzniknúť žiadna škoda.

18. Ďalej sa žalovaný v odvolaní zaoberal otázkou splnenia predpokladov zodpovednosti štátu za náhradu škody jednotlivcovi z dôvodu porušenia práva Únie, ktorú podľa jeho názoru súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil. V tomto smere zdôraznil, že článok 6 smernice 2003/88/ES je spomenutý v článku 17 ods. 1 smernice 2003/88/ES, ktorý umožňuje členským štátom, aby sa odchyľili od uplatňovania tohto článku za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov na neuplatňovanie článku 6 smernice 2003/88/ES je situácia (ako v prejednávanej spore), keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Všeobecné podmienky zodpovednosti štátu za náhradu škody z dôvodu porušenia práva Únie sú definované ako (a) cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva, (b) porušenie je dostatočne závažné a (c) medzi porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje príčinná súvislosť. Podľa žalovaného žalobca žiadnym spôsobom neosvedčil vznik nároku na náhradu škody. Spôsobenú škodu žalobca stanovil nejasným spôsobom, že mu mala vzniknúť vykonávaním nariadením služobnej pohotovosti, za ktorú bol však žalobca riadne odmeňovaný. Počas služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa. Pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Počas služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby vymedzený priestor na odpočinok, teda zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca. V čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť. Za čas služobnej pohotovosti vypláca zamestnávateľ žalobcovi dohodnutú odmenu, t.j. nie len za vykonanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce. Pokiaľ súd prvej inštancie napriek uvedeným skutočnostiam dospel k záveru, že služobná pohotovosť žalobca, za ktorú je riadne odmeňovaný, je pracovným časom a má sa započítavať do pracovného fondu, táto skutočnosť sama osebe nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. Žalovaný ďalej súdu prvej inštancie s poukazom na rozsudok súdneho dvora v spojených veciach C-46/93 a 48/93 Brasserie du Pêcheur a rozsudky vo veciach Mulder a i./Rada a Komisia, C-104/89 a C-37/90 vyčítal, že dostatočne neoveril, či žalobca prejavil primeranú snahu na odvrátenie škody alebo obmedzenie jej rozsahu a či včas využil všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu. Žalobca do dnešného dňa nevyvinul snahu na to, aby vzniku škody (ujmy) predišiel. Poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude znášať škodu, musí vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila rozsah škody. Žalobca nepreukázal, že oznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. do dňa podania žaloby zamestnávateľ žalobcu nemal vedomosť o tom, že výkon služobnej pohotovosti (za ktorú každý mesiac dostáva žalobca odmenu), považuje, resp. pociťuje ako výraznú ujmu. Z uvedeného dôvodu nebolo možné, aby zamestnávateľ včas zamedzil vzniku takejto ujmy alebo aspoň obmedzil jej rozsah.

19. Pokiaľ ide o forme a spôsob výpočtu náhrady škody, žalovaný poukázal na rozsudok SD EÚ vo veci C-429/09 Günter Fuß, z ktorého vyplýva, že smernica 2003/88/ES neobsahuje nijaké ustanovenie týkajúce sa náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení, preto vznik škody musí posudzovať vnútroštátny súd podľa zásad rovnocennosti a efektivity a musí byť nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením a definovať pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Vyčítal žalobcovi, že pri výpočte žalovanej sumy vychádzal nie len z počtu hodín nad maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, ale zo všetkých hodín odpracovanej služobnej pohotovosti, teda aj z tých, ktorými maximálny týždenný pracovný čas prekročený nebol; taktiež nezohľadnil dovolenku a práceneschopnosť, počas ktorých reálne nebol k dispozícii zamestnávateľovi. Takisto bolo potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov, čím sa súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku nezaoberal. Žalobca v žalobe vychádzal len z priemerných hodnôt odpracovaného týždenného pracovného času ako aj času odpracovanej pohotovosti, avšak z uvedeného vôbec nevyplýva, či za konkrétne obdobie skutočne dochádzalo k prekročeniu maximálneho limitu pracovného času pri referenčnom období 6 mesiacov.

Žalovaný podotkol, že dôkazné bremeno v sporovom konaní zaťažuje žalobcu a s ohľadom na zásadu kontradiktórnosti je úlohou žalobcu označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie v súlade s princípom hospodárnosti, a teda na začiatku konania. Žalovaný má za to, že žalobca nepreukázal a ani riadne neodôvodnil výšku ujmy. Podľa názoru žalovaného tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz, ktorý by preukazoval výšku ujmy.

20. Podľa žalovaného žalobca nepreukázal a ani riadne neodôvodnil ani výšku ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená. Žalobca neosvedčil vznik nároku na náhradu škody žiadnym relevantným spôsobom; nie je zrejme ako mohla žalobcovi vzniknúť uplatnená škoda; žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol mimochodom riadne odmeňovaný v zmysle platnej vnútroštátnej legislatívy. Pokiaľ súd prvej inštancie nárok na náhradu škody subsumoval pod ustanovenia Občianskeho zákonníka o nemajetkovej ujme (§ 11 až § 13), žalovaný priznanú náhradu nemajetkovej ujmy považuje za zjavne neprimeranú, a to aj s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmovou žalobcu, podľa názoru žalovaného podstatne vyššia. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva musí byť náhrada nemajetkovej ujmy rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti, pričom pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy. Výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti. Pri určovaní výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov, prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy.

21. Podľa názoru žalovaného súd prvej inštancie taktiež nezdôvodnil, prečo nebolo pre žalobcu postačujúce zadost'učinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, resp. čím bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby, ktorá by odôvodňovala priznanie nemajetkovej ujmy v danej výške. Žalobca nepreukázal zásah do súkromného a rodinného života, či nepriaznivosť zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej miere, ktorá by odôvodňovala výšku priznanej sumy nemajetkovej ujmy. Na podporu svojich tvrdení žalovaný poukázal na časť bodu 45. odôvodnenia napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, kde sa uvádza: „...ani samotný žalobca netvrdil, že tento zásah sa do času rozhodnutia súdu prejavil vo forme konkrétnych negatívnych následkov v jeho rodinnom, spoločenskom živote alebo na jeho zdravotnom stave, prípadne v iných oblastiach jeho života...“. Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch môže súd podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznať len ako sekundárnu kompenzáciu vtedy, ak by iná náprava nebola (vôbec) v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka možná, resp. ak by sa takáto satisfakcia nezдалa postačujúca, avšak vždy len vtedy, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu existencia závažnej ujmy, ktorú treba riadne a konkrétne preukázať. Za závažnú ujmu sa v zmysle ustálenej judikatúry môže považovať ujma, ktorú utrpela fyzická osoba, vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, trvanie zásahu alebo celkový dopad a dôsledky. Rozhodujúce nemôžu byť subjektívne pocity adresáta zásahu, ale objektívne hľadisko, t.j. či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne v spoločenskom postavení a podobne) vnímala aj každá iná fyzická osoba. V spore nebolo žiadnym spôsobom preukázané, ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu ako základný predpoklad pre vznik nemajetkovej ujmy. Podľa žalovaného žalobca vidí problém vo svojom (nedostatočnom) finančnom ohodnotení počas služobnej pohotovosti, keď sa žalobou domáha len (sekundárneho) finančného plnenia od Slovenskej republiky. Otázne zostáva, akú inú činnosť by chcel žalobca vykonávať v čase služobnej pohotovosti, kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny, ktoré každá fyzická osoba využíva na spanie a je objektívne (takmer) vylúčené, aby sa tento čas mohol využívať nejakou inou zmysluplnou činnosťou, prípadne ho plnohodnotne tráviť s rodinou. Povinnosťou žalobcu však bolo preukázať vznik ako aj intenzitu zásahu do jeho osobnostných práv, ak takýto zásah na strane žalobcu existuje, keď uvedené riadne preukázané nebolo.

22. Žalovaný mal ďalej za to, že žalobca žiadnym spôsobom nepreukázal, že by utrpel ujmu, ktorá by v značnej miere znížila jeho dôstojnosť, resp. vážnosť v spoločnosti. Žalobca sa taktiež žalobou nedomáha, aby sa „upustilo od neoprávneného zásahu“ do jeho práva na ochranu osobnosti, ani aby sa odstránili následky takéhoto zásahu. Podaná žaloba tak vôbec nerieši (údajný protiprávny) stav do

budúcnosti, ale naopak vytvára priestor pre opätovné čiastkové žaloby. Ak by v dôsledku nesprávneho prebratia smernice 2003/88/ES neoprávnený zásah do práv žalobcu skutočne existoval, tento zásah by v súčasnosti stále pretrvával, potom by bolo celkom prirodzené, aby sa žalobca v prvom rade domáhal upustenia od takéhoto zásahu u svojho zamestnávateľa v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, čo však žalobca vo svojej žalobe nežiada, ale naopak sa domáha len finančného plnenia, ktoré má slúžiť len ako akási kompenzácia, bez toho aby bol tento údajný protiprávny stav do budúcnosti napravený. Nemožno preto hovoriť o vzniku škody, či nemajetkovej ujmy, ktorá má byť kompenzovaná v peniazoch. Úvahy súdu prvej inštancie o porušení práva žalobcu na primeraný odpočinok a z toho vyplývajúci zásah do jeho osobnostných práv sú preto celkom bezpredmetné, nakoľko žalobca podanou žalobou nechce dosiahnuť zlepšenie, či úpravu svojej pracovnej pozície u zamestnávateľa.

23. Pokiaľ ide o III. výrok rozsudku súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania, žalovaný nesúhlasil s priznaním nároku na náhradu trov konania žalobcovi v plnom rozsahu, mal za to, že nárok žalobcu bol nesprávne uplatnený a v tomto prípade sa jedná o nesprávne právne posúdenie veci. V prípade, ak odvolací súd vyhovie odvolaniu, závislý výrok o trovách konania musí byť zmenený v prospech žalovaného.

24. Žalovaný preto navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobu žalobcu v plnom rozsahu zamietol. Zároveň si uplatnil nárok na náhradu trov konania.

25. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhol rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť a priznať mu náhradu trov odvolacieho konania. Ohľadne žalovaným tvrdeného nedostatku právomoci všeobecného súdu spor prejednať a rozhodnúť poukázal na povinnosť vnútroštátneho súdu členského štátu EÚ vykladať ustanovenia vnútroštátnych právnych predpisov čo najviac v súlade s právom Únie a ak takáto interpretácia nie je možná, na povinnosť súdu bezodkladne neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenia bez toho, aby požiadal alebo vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súladu s úniou právom (C-231-233/06, C-128-131/07).

26. K námietke nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného v tomto spore žalobca uviedol, že žalovaný ako členský štát EÚ a adresár smernice 2003/88/ES je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice. Štát teda zodpovedá za jej správnu transpozíciu, preto je v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím smernice 2003/88/ES do vnútroštátneho právneho poriadku pasívne vecne legitimovaný. Za Slovenskú republiku v súdnom konaní koná Ministerstvo vnútra SR ako ústredný orgán štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor. Preto nepovažoval námietku nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného za dôvodnú.

27. K tvrdeniam žalovaného, že ak sa hasiči podieľajú aj na civilnej ochrane obyvateľstva, smernica 2003/88/ES sa na nich nemôže vzťahovať žalobca uviedol, že významom a výkladom článku 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS sa zaoberali viaceré rozsudky súdneho dvora, výklad ktorých je všeobecne záväzný a s ktorými je tvrdenie žalovaného v nesúlade. V prípade C-397/01 Bernhard Pfeiffer súd konštatoval, že článok 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS nevyklučuje z jej pôsobnosti služby civilnej obrany ako také, ale len „určité osobitné činnosti“ týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto smernice. Výnimka uvedená v článku 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS bola prijatá len za účelom zabezpečenia riadneho fungovania služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku, ak nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu, napríklad katastrofa, pre ktoré je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové záchranné tímy. Rovnaký záver, že na činnosti zásahových síl verejnej hasičskej služby sa nevzťahuje výnimka uvedená v článku 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS, ale naopak tieto činnosti patria do pôsobnosti tejto smernice, pokiaľ sú vykonávané za obvyklých podmienok, vyplýva aj z ďalšieho rozhodnutia SD EÚ C-52/04 Personalrat der Feuerwehr Hamburg a rozhodnutia C-518/15 Ville de Nivelles/Matzak. Tieto závery sú potvrdené aj samotnou smernicou 2003/88/ES, ktorá v článku 17 ods. 3 bod iii) výslovne uvádza aj protipožiarne služby a služby civilnej ochrany.

28. Žalobca zotrval na názore, že smernica 2003/88/ES nebola správne transponovaná do zákona č. 315/2001 Z. z., pretože ustanovenia tohto zákona negarantujú 48 hodinovú týždennú pracovnú dobu pre hasičov. Súčet služobného času hasičov a nariadenej služobnej pohotovosti prekračuje

48 hodín týždenne, čím dochádza k porušeniu článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES na ujmu žalobcu. Stačí uviesť, že každý hasič pracujúci na zmeny bežne strávi na pracovisku týždenne 57,95 hodiny, čo je v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. Výsledné číslo približne 56 hodín predstavuje skutočný priemerný týždenný pracovný čas hasičov. Žiadne ustanovenie zákona o Hasičskom a záchrannom zbere nestanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného služobného času. Tým sa zákon o Hasičskom a záchrannom zbere odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje smernicu 2003/88/ES a na ňu nadväzujúcu judikatúru SD EÚ. Zákonník práce sa však v otázke právnej kvalifikácie pohotovosti na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje, čo vyplýva z ustanovenia § 193 zákona č. 315/2001 Z. z. Skutočnosť, že podľa zákona o Hasičskom a záchrannom zbere pracovnú pohotovosť hasičov zákonodarca nekvalifikuje ako súčasť ich služobného času potvrdzujú jeho ustanovenia, §§ 85, 86, 91, 92 a 122. Práve tieto ustanovenia zákona o Hasičskom a záchrannom zbere sú v rozpore so smernicou 2003/88/ES z dôvodu odlišnej definície pracovného času. Z judikatúry SD EÚ vyplýva, že do rozsahu týždenného pracovného času sa započíta aj stav pracovnej pohotovosti na pracovisku, pretože zamestnanec je k dispozícii zamestnávateľovi a pracovnú pohotovosť na pracovisku nemožno považovať za čas odpočinku. Slovenská republika do zákona o Hasičskom a záchrannom zbere neprebrala ustanovenia smernice 2003/88/ES, nakoľko pracovnú pohotovosť jeho príslušníkov nepovažuje za súčasť ich týždennej služobnej doby a ani ich neodmeňuje spôsobom určeným pre výkon služobnej činnosti v služobnej dobe služobným platom. Uvedené pochybenie nemá len abstraktný význam, pretože podľa práva Únie takáto situácia príslušníkom Hasičského a záchranného zboru spôsobuje škodu, náhrady ktorej sa môžu domáhať pred vnútroštátnymi súdmi.

29. Smernica 2003/88/ES neobsahuje ustanovenia upravujúce proces náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení a ani stanovenia jej výšky. Rozsudky Súdneho dvora Európskej únie sa obmedzujú len na formulovanie zásad, ktoré treba rešpektovať pred súdnymi orgánmi členských štátov v konaniach o náhradu škody vzniknutej jednotlivcom v dôsledku porušenia ich práv garantovaných právnym poriadkom EÚ. Z rozsudku SD EÚ vo veci C-429/09 Günter Fuß týkajúcej sa priamo škôd vznikajúcich hasičom pre nerešpektovanie 48 hodinovej týždennej pracovnej doby podľa smernice 2003/88/ES vyplýva, že pod škodou je treba rozumieť škodu, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal nárok, ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený v článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES rešpektovaný. V okolnostiach prípadu žalobcu treba za primeraný odpočinok v zmysle smernice 2003/88/ES považovať taký, ktorý by mal nasledovať po 48 hodinovej týždennej pracovnej dobe zahrňujúcej jeho služobnú pohotovosť na pracovisku. Slovenská právna úprava neobsahuje osobitnú právnu úpravu konania o náhradu škody spôsobenej porušením únieových práv jednotlivcov a ani pravidiel, použitím ktorých by sa dalo dospieť k stanoveniu výšky náhrady. V dôsledku toho a vychádzajúc z povahy škody, ktorá má nemajetkovú povahu možno na takýto prípad použiť pravidlá týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osobe podľa § 11 až 13 Občianskeho zákonníka z dôvodu, že tieto ustanovenia upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody uplatňovanej žalobcom. Nahradiť nemajetkovú ujmu v peniazoch umožňuje § 13 ods. 2 OZ, ktorý ju nepodmieňuje výlučne situáciami zníženia dôstojnosti fyzickej osoby v značnej miere alebo jej vážnosti v spoločnosti. Z formulácie § 13 ods. 2 OZ totiž vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti je len príkladom, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. So zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené (právo na ochranu zdravia a právo na súkromie) a jeho okolnosti nemožno podľa žalobcu podmieňovať možnosť uplatnenia peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo (t.j. žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES) je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je na mieste vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát). Rovnako neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a podobne.

30. Ohľadne žalovaným tvrdenej povinnosti žalobcu upozorniť svojho zamestnávateľa na porušovanie jeho práv a požiadať ho o náhradu škody, resp. vyvinúť primerané úsilie na zamedzenie vzniku škody žalobca poukázal na judikatúru súdneho dvora vo veciach C-429/09 a C-445/06, v zmysle ktorej by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by

to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať. Podľa názoru SD EÚ by bol výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva Únie znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by sa od žalobcov ako slabšej strany v pracovnoprávných vzťahoch vyžadovalo najprv uplatniť svoje práva voči zamestnávateľovi. Znamenalo by to aj spochybnenie práva na náhradu škody, ktoré má základ v právnom poriadku Únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržiavanie. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES teda podľa žalobcu nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržiavanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením.

31. Za neopodstatnenú považoval žalobca aj odvolaciu námietku žalovaného tabuľky priloženej k žalobe o dochádzkovom systéme SAP týkajúcej sa žalobcu nemožno považovať za dôkaz. Na základe údajov z dochádzkového systému SAP používaného zamestnávateľom žalobcu sa u príslušníka Hasičského a záchranného zboru SR vypočítava každý mesiac jeho služobný príjem. Za nedôvodné považoval žalobca aj tvrdenie žalovaného nezohľadnil reálne odpracované hodiny vzhľadom na pohotovosť a nadčasy alebo dovolenku a práceneschopnosť, počas ktorých žalobca reálne nebol k dispozícii zamestnávateľovi. Poukázal na to, že z predloženého výpisu z dochádzkového systému SAP, evidencia pracovného času žalobcu obsahuje plánované hodiny (skratka „PH“) ako aj skutočne odpracované hodiny (skratka „OH“). Výpis z dochádzkového systému SAP predložený súdu zo strany žalobcu za ten-ktorý mesiac prestal byť plánovaným rozvrhom služobného času hneď po ukončení daného mesiaca, keď nadriadený žalobcu potvrdil do evidencie softvéru SAP skutočne odpracované hodiny žalobcu za daný mesiac (bez času služobnej pohotovosti). Údaj o rozdieli medzi plánovaným a skutočne odpracovaným časom (skratka „RO“), ktorý je uvedený v predloženej výpise za každý mesiac odpracovaný žalobcom, potvrdzuje jeho reálne odpracované hodiny (bez času služobnej pohotovosti).

32. Žalobca sa napokon nestotožnil ani s výhradou žalovaného ohľadne neprimeranosti súdom prvej inštancie priznanej výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy pri porovnaní výšky náhrad priznávanej obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmovou žalobcu podstatne vyššia. Žalobca poukázal na rozhodovaciu prax odvolacieho súdu - Krajského súdu Banská Bystrica, konkrétne rozsudky sp. zn. 17Co/71/2022 z 26.10.2022, sp. zn. 17Co/78/2022 z 23.11.2022 a sp. zn. 17Co/77/2022 zo dňa 23.11.2022, v ktorých k stanoveniu výšky nemajetkovej ujmy v skutkovo obdobných veciach uviedol: „vzhľadom na špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva Únie a trvanie zásahu nie je dobre možné porovnanie s inými obdobnými prípadmi zásahov (napr. v prípade zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny ide o rozdielne skutkové okolnosti)“.

33. V odvolacej replike sa žalovaný nestotožnil s argumentáciou žalobcu v konaní, mal za to, že žalobca vo vyjadrení k odvolaniu neuviedol žiadne nové relevantné skutkové ani právne tvrdenia, ku ktorým by žalovaný už v konaní nezaujal stanovisko. Poukázal na svoju predchádzajúcu argumentáciu v konaní, obsah odvolania, všetky predchádzajúce vyjadrenia a podania, na ktorých trval.

34. Žalobca v odvolacej duplike uviedol, že žalovaný v odvolacej replike neuviedol žiadne nové skutočnosti, preto zotrval na svojom vyjadrení k odvolaniu.

35. Krajský súd funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní žalovaného podľa § 34 ods. 1 CSP prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania z dôvodu, že zákonné podmienky pre jeho nariadenie podľa § 385 ods. 1 CSP naplnené neboli. Posudzujúc správnosť postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie z hľadiska odvolacích dôvodov uplatnených žalovaným v odvolaní, ktorými je podľa § 380 ods. 1 CSP odvolací súd viazaný a rešpektujúc rozsah odvolania žalovaného v súlade s § 379 CSP dospel odvolací súd k názoru, že rozsudok súdu prvej inštancie v napádanom prvom výroku o čiastočnom vyhovení žalobe a v závislom treťom výroku o nároku na náhradu trov konania je vecne správny. Podľa § 387 ods. 1, 2 CSP odvolací súd potvrdí rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak je vo výroku vecne správne a ak sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Aplikujúc toto zákonné ustanovenie odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutom rozsahu, konštatuje správnosť jeho dôvodov vo veci samej a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia uvádza:

36. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy si uplatňoval žalobca práve za prekročenie maximálneho limitu týždenného pracovného času určeného článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vykazovanom období apríl 2019 až február 2022 v dôsledku jej nesprávnej transpozície do zákona č. 315/2001 Z.z.

37. Súd prvej inštancie mal právomoc na prejednanie tohto sporu. Podľa § 3 ods. 1 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie v dôsledku nesprávneho prebratia (transpozície) smernice do vnútroštátneho právneho poriadku možno zaradiť medzi súkromnoprávne spory. Skutočnosť, že žalovaným v takomto spore je štát je bez právneho významu. Účastníkom občianskoprávných vzťahov môže byť aj štát a v takom prípade je podľa § 21 Občianskeho zákonníka právnickou osobou. Z judikatúry súdneho dvora jednoznačne vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva Únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy.

38. Ak jedným z predpokladov zodpovednosti žalovaného za škodu žalobcovi spôsobenú porušením práva Únie je „dostatočne závažné porušenie právnej normy Únie, ktorej cieľom je priznanie práv jednotlivcom“, súd prvej inštancie bol v rámci svojej právomoci v prejednávanom spore oprávnený a povinný skúmať, či zo strany žalovaného došlo k tvrdenému porušeniu práva Únie pri preberaní smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky (zákona č. 315/2001 Z. z.), to znamená skúmať, či zákon č. 315/2001 Z. z. zodpovedá cieľom článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. Bez posúdenia tejto otázky by nebolo možné rozhodnúť prejednávaný spor. Žalovaný nedôvodne vytýkal v odvolaní chýbajúcu právomoc súdu posudzovať súlad zákona č. 315/2001 Z. z. so smernicou 2003/88/ES.

39. Žalobca v konaní preukazuje svoju príslušnosť k Hasičskému a záchrannému zboru s miestom výkonu služby v Rimavskej Sobote a okolí výpisom plánu služieb z dochádzkového systému SAP za obdobie 04/2019 až 02/2022, v ktorom sú evidované hodiny služobnej činnosti, služba nadčas, dovolenka, náhradné voľno, návšteva lekára, v ktorom sa vykazujú 24 hodinové služby, pod čím je podľa žaloby potrebné rozumieť 16,5 hodinovú pracovnú zmenu a 7,5 hodinová pohotovosť, súčtom 24 hodín sústavne strávených v práci. Žalovaný žalobcom predložený výkaz o pracovnej činnosti nespochybňoval, preto tvrdenia žalobcu o rozsahu jeho prítomnosti v práci za žalované obdobie považuje odvolací súd podľa § 151 ods. 1 CSP za nesporné skutkové tvrdenia. Výkazom o služobnej činnosti (tabuľkami) žalobca preukazuje, že v období od apríla 2019 do februára 2022 bolo porušované jeho právo na 48 hodinový týždenný pracovný čas vyplývajúci z článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, právo na primeraný odpočinok po práci, za čo požaduje od Slovenskej republiky ako členského štátu Európskej únie nahradiť nemajetkovú ujmu vo forme finančného plnenia. I keď žalovaný žalobcom predložený plán vykonaných služieb príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru na Hasičskej stanici v Rimavskej Sobote v priebehu konania pred súdom prvej inštancie nerozporoval, v odvolaní už tvrdí, že nebolo preukázané prekročenie limitu 48 hodinového priemerného týždenného pracovného času podľa smernice 2003/88/ES. Žalobca predložil súdu prvej inštancie výkaz o jeho služobnej (pracovnej) činnosti za obdobie od 04/2019 do 02/2022 s podrobným rozpisom vykonaných služieb, odpracovaných hodín služobnej pohotovosti, práce nadčas, čerpania dovolenky a náhradného voľna, z ktorého vyplýva, že priemerný týždenný pracovný čas určený smernicou 2003/88/ES na 48 hodín týždenne bol v tom ktorom mesiaci pravidelne prekračovaný. Ide o záznamy z dochádzkového systému používaného zamestnávateľom žalobcu, ktorých hodnovernosť účinným spôsobom spochybnená nebola. Súd prvej inštancie posúdil nárok žalobcu podľa ustanovení zákona o Hasičskom a záchrannom zbere, smernice 2003/88/ES, smernice 89/391/EHS a poukázal na judikatúru SD EÚ k výkladu pojmu pracovný čas, čas odpočinku, pohotovostná služba na pracovisku a aplikačný rozsah smerníc.

40. Zo skutkových zistení súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobca ako príslušník Hasičského a záchranného zboru v služobnom pomere v rozhodnom období apríl 2019 až február 2022 mal služobný čas rozvrhnutý nerovnomerne tak, že týždenný pracovný čas sa skladal zo 16,5 hodinových pracovných zmien výkonu služby, po ktorých nasledovala 7,5 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku, t. j. v rámci jednej zmeny strávil žalobca na pracovisku sústavne minimálne 24 hodín. Výkon služobnej pohotovosti bol rozdelený na aktívnu časť služobnej pohotovosti, ktorá bola odmeňovaná ako nadčasová práca a jej trvanie sa započítavalo do fondu odpracovaného času a neaktívnu časť služobnej pohotovosti, ktorá sa do fondu pracovného času nezapočítavala.

41. Súd prvej inštancie dospel k správneému záveru, že cieľ článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES (t.j. neprekročenie priemerného týždenného pracovného času pracovníka v rozsahu 48 hodín vrátane nadčasov) nebol v prípade zákona č. 315/2001 Z. z. dosiahnutý (naplnený). Vo všeobecnosti platí, že smernica ako špecifický prameň práva Únie vyžaduje od členských štátov, aby dosiahli cieľ sledovaný smernicou prijatím transpozičných opatrení vo svojom právnom poriadku. Na tento účel musia byť ustanovenia smernice prebraté tak, aby bola ich záväznosť nespochybniteľná, aby sa zachovala ich konkrétnosť, presnosť a jasnosť a aby sa prebratím smernice do vnútroštátneho práva dosiahol stav, ktorý je v súlade s účelom sledovaným smernicou a zaručuje jej úplnú účinnosť v členskom štáte. Z hľadiska prejednávaneého sporu článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES jednoznačne stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín; žalovaný prebral smernicu 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z. Podľa § 85 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu. Podľa § 85 ods. 2 prvá veta zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne. Podľa § 86 ods. 1 a 2 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni. Podľa § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času. Z uvedených ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z. vyplýva, že zákon oddeľuje (a) vykonávanie štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v rámci služobného času a (b) vykonávanie štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v rámci určenej služobnej pohotovosti, pretože služobná pohotovosť príslušníka Hasičského a záchranného zboru bezprostredne nadväzuje na jeho služobný čas. Výsledkom uvedenej úpravy je záver, že hoci v oboch prípadoch ide o výkon štátnej služby, služobná pohotovosť sa nezapočítava do služobného času príslušníka Hasičského a záchranného zboru. Smernica 2003/88/ES v článku 2 ods. 1 a 2 ustanovuje, že pracovný čas predstavuje akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosť v súlade s vnútroštátnymi predpismi a (alebo) prácou a čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom. Z uvedeného vyplýva, že čas určenej služobnej pohotovosti príslušníka Hasičského a záchranného zboru má byť súčasťou služobného času, pretože nejde o čas odpočinku. Zákon č. 315/2001 Z. z. tak jednoznačne v rozpore so smernicou 2003/88/ES zo služobného (pracovného) času príslušníka Hasičského a záchranného zboru vyčleňuje čas určenej služobnej pohotovosti. Smernica 2003/88/ES pritom neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“, ako je definícia uvedená v smernici. Posudzované ustanovenia § 85 ods. 1 a 2, § 86 ods. 1 a 2 a § 92 ods. 1 boli prakticky v totožnom znení súčasťou zákona č. 315/2001 Z. z. už v pôvodne prijatom znení účinnom od 01.04.2002. Po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie dňa 01.05.2004 došlo k zmene uvedených ustanovení zákonom č. 82/2009 Z. z. s účinnosťou od 01.04.2009, kedy sa v ustanovení § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. zakotvilo, že nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie štyroch mesiacov (z pôvodného rozvrhnutia na obdobie celého kalendárneho roka) a v ustanovení § 92 zákona č. 315/2001 Z. z. sa rozčlenil výkon služobnej pohotovosti na služobnú pohotovosť, ktorá bezprostredne nadväzuje na služobný čas (§ 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.) a služobnú pohotovosť mimo rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z.). Podľa dôvodovej správy k zákonu č. 82/2009 Z. z. dôvodom úpravy malo byť zosúladenie s právom Únie. K ďalšej zmene uvedených ustanovení došlo zákonom č. 400/2011 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2012, kedy sa v ustanovení § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. zakotvilo, že nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov (z dôvodovej správy k zákonu č. 400/2011 Z. z. nevyplýva dôvod tejto zmeny). Z toho vyplýva záver, že žalovaný v rámci preberania smernice 2003/88/ES po vstupe do Európskej únie nezohľadnil skutočnosť, že pracovná (služobná) pohotovosť predstavuje pracovný (služobný) čas pracovníka. Neobstojí preto tvrdenie žalovaného, že nebolo preukázané nesprávne prebratie (transpozícia) smernice 2003/88/ES, resp. že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z. z. nie je v rozpore so smernicou 2003/88/ES.

42. Ako nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd aj argumentáciu žalovaného, v rámci ktorej poukazoval na rozdiel medzi prebratím smernice 2003/88/ES na jednej strane a aplikáciou smernice 2003/88/ES na strane druhej s tým, že sa na aplikácii smernice 2003/88/ES nepodieľa. Odvolací súd sa stotožnil

so záverom súdu prvej inštancie o nesprávnom prebratí smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky. Skutočnosť, že žalovaný sa priamo nepodieľa na aplikácii smernice 2003/88/ES, resp. zákona č. 315/2001 Z. z. vo vzťahu k žalobcovi, je podľa odvolacieho súdu z hľadiska prejednávaneho sporu bez právneho významu. Podľa článku 29 smernice 2003/88/ES táto smernica je adresovaná členským štátom. Žalovaný ako členský štát a adresát smernice 2003/88/ES po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice. V prípade nesplnenia tejto povinnosti je štát (žalovaný) zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu smernice 2003/88/ES, pokiaľ k nesprávnej aplikácii smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do právneho poriadku. Nakoľko smernica 2003/88/ES je určená žalovanému (štátu), ktorý zodpovedá za jej správne prebratie, v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím smernice 2003/88/ES do právneho poriadku je pasívne vecne legitimovaná žalovaný (štát). Odvolací súd vzhľadom na vyššie uvedené uzatvára, že námietka žalovaného o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitimácie nie je dôvodná.

43. Súd prvej inštancie dospel k správne záveru, že smernica 2003/88/ES sa vzťahuje aj na žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru. Žalovaný nedôvodne namietala, že v prípade žalobcu nejde o mestského hasiča (ako vo veci C-429/09), resp. že smernica 2003/88/ES sa na žalobcu nevzťahuje v plnom rozsahu, pretože to neumožňuje charakter vykonávaných činností a rozvrh služobného času (činnosť žalobcu patrí medzi odvetvia a činnosti, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany). Súd je povinný plne uplatňovať výklad práva Únie, ktorý podal SD EÚ (rozsudok C-261/21 zo dňa 07.07.2022). Obrana žalovaného je založená na všeobecnej polemike so závermi súdu prvej inštancie bez dopadu na záväznosť rozhodnutí súdneho dvora, od ktorých niet dôvod (ani možnosť) sa odchýliť vzhľadom na obdobné skutkové okolnosti prípadu. Súdny dvor rozhodol, že článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES má priamy účinok, teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Súdny dvor tiež rozhodol, že smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám. Na účely smernice 2003/88/ES nemôže byť pojem pracovníka vykladaný rôzne podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ale má autonómny význam vlastný právu Únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva Únie. Skutočnosť, či je niekto podľa vnútroštátneho práva profesionálny alebo dobrovoľný hasič nie je relevantná na účely charakteristiky pracovníka, na ktorého sa vzťahujú ustanovenia smernice 2003/88/ES (C-397/01 až C-403/01 vo veci Pfeiffer, body 52 a 55, C-429/09 vo veci Fuß, bod 27 až 30, C-518/15 vo veci Matzak). Vzhľadom na uvedené je nedôvodná odvolacia námietka žalovaného o tom, že smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru a bez právneho významu je aj fakt, či takýto príslušník plní svoje úlohy v pracovnom (služobnom) pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva Únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke alebo akémukoľvek obmedzeniu, a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovoliavať priamo pred vnútroštátnymi súdmi (C-429/09 vo veci Fuß, body 33 až 35). Členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES tak, aby uplatnenie z neho plynúceho nároku viazali na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzovali (C-397/01 vo veci Pfeiffer bod 99, C-429/09 vo veci Fuß, body 35 a 52). Súdny dvor tiež opakovane judikoval, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času (C-397/01 vo veci Pfeiffer, bod 95) a konštatoval, že pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa považuje ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu skutočne pracovník vykonáva (C-437/05 vo veci Vorel, bod 27). Osobitne v prípade hasičov súdny dvor potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený smernicou 2003/88/ES (C-429/09 vo veci Fuß, C-52/04 vo veci Personalrat der Feuerwehr Hamburg). Nakoľko žalobca musí byť počas výkonu služobnej pohotovosti k dispozícii zamestnávateľovi na pracovisku, celý čas služobnej pohotovosti je potrebné

započítať do pracovného času žalobcu. Bez vplyvu na porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES je preto aj skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada (§ 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.). Záver, že čas služobnej pohotovosti žalobcu je potrebné započítať do jeho pracovného času vyplýva aj z aktuálnej judikatúry súdneho dvora, podľa ktorej ak povaha a rozsah povinností a režim zodpovednosti, ktorý sa vzťahuje na pracovníka vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť na mieste výkonu práce, resp. povinnosť byť pre svojho zamestnávateľa k dispozícii a obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas doby pohotovosti sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje a venovať tento čas svojim vlastným záujmom, predstavuje táto doba služobnej pohotovosti pracovný čas pracovníka (pozri rozsudky C-214/20 zo dňa 11.11.2021, C-580/19 zo dňa 09.03.2021, C-107/19 zo dňa 09.09.2021 a C-344/19 zo dňa 09.03.2021). Tento záver sa vzhľadom na skutkové okolnosti prejednávaneho sporu plne vzťahuje aj na žalobcu. Odvolací súd zhodne so žalobcom osobitne poukazuje na záver uvedený v uznesení súdneho dvora C-52/04 vo veci Personalrat der Feuerwehr Hamburg, podľa ktorého jediným cieľom výnimky, ktorá je uvedená v článku 2 ods. 2 prvom odseku Smernice 89/391/EHS na ktorú žalovaný poukazuje, bolo zabezpečenie riadnej činnosti služieb nevyhnutných na účely ochrany bezpečnosti, zdravia, ako aj verejného poriadku v prípade závažných a svojim rozsahom mimoriadnych okolností (napríklad v prípade katastrofy), pre ktoré je charakteristická najmä tá skutočnosť, že môžu pracovníkov vystaviť rizikám, ktoré nie sú zanedbateľné, pokiaľ ide o ich bezpečnosť a/alebo zdravie a ktoré, vzhľadom na ich povahu nie je možné zohľadniť pri rozvrhu pracovného (služobného) času zásahových a bezpečnostných zložiek. V konaní pritom žiadnu zo strán sporu nebolo tvrdené a preukázané, že by v rozhodnom období (neaktívna) časť určenej služobnej pohotovosti zahŕňala výkon takejto činnosti. Nesprávny je názor žalovaného, že článok 17 ods. 1 smernice 2003/88/ES umožňuje odklon od článku 6 smernice 2003/88/ES v prípade príslušníkov Hasičského a záchranného zboru; tento článok sa na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje. Vzťahuje sa len na a/ vrcholových riadiacich pracovníkov alebo iných osôb s právomocou nezávislého rozhodovania, b/ rodinných pracovníkov alebo c/ pracovníkov slúžiacich náboženské obrady v kostoloch a náboženských spoločenstvách. Pracovníkov protipožiarnej služby a služby civilnej ochrany, na ktorých poukazuje žalovaný v podanom odvolaní, sa týka článok 17 ods. 3 smernice 2003/88/ES, ktorý však na druhej strane neumožňuje odklon od článku 6 smernice 2003/88/ES (len odklon od článkov 3, 4, 5, 8 a 16 smernice 2003/88/ES).

44. Správny je aj záver súdu prvej inštancie o zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi porušením jeho práva vyplývajúceho z noriem Únie. Súd prvej inštancie správne uviedol, že tieto predpoklady vyplývajú z judikatúry súdneho dvora, ktorú v odôvodnení napadnutého rozsudku citoval. Podľa judikatúry súdneho dvora štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva Únie, ak: (a) porušená norma práva Únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosti pre členský štát, (b) porušenie práva Únie je dostatočne závažné a (c) medzi porušením práva Únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým, že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd. Aj podľa odvolacieho súdu boli predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi v dôsledku porušenia práva Únie splnené, pretože článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín. Uvedené ustanovenie smernice 2003/88/ES má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Ako bolo uvedené vyššie, ustanovenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože slovenský právny poriadok umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu vrátane nadčasov presiahol 48 hodín. Na záver o porušení článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES nemá vplyv ani skutočnosť, že žalovaný v zmysle článku 16 písm. b) smernice 2003/88/ES v spojení s článkom 17 ods. 3 písm. b) bod iii) smernice 2003/88/ES uplatnil na výpočet priemerného pracovného času žalobcu referenčné obdobie 6 mesiacov (§ 86 ods. 1 druhá veta zákona č. 315/2001 Z. z.), pretože podľa výsledkov dokazovania v rozhodnom žalovanom období žalobcov priemerný týždenný služobný čas presiahol hranicu 48 hodín v rámci daného referenčného obdobia. Porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy Únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva Únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou súdneho dvora (napr. C-429/09).

45. V príčinnej súvislosti s porušením práva Únie zo strany žalovaného došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy Slovenskej republiky), pretože účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie a súčasne v dôsledku zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením.

46. Pasáž citovaná v odvolaní žalovaným z bodu 45. odôvodnenia napadnutého rozsudku: „... ani samotný žalobca netvrdil, že tento zásah sa do času rozhodnutia súdu prejavil vo forme konkrétnych negatívnych následkov v jeho rodinnom, spoločenskom živote alebo na jeho zdravotnom stave, prípadne v iných oblastiach jeho života...“ je vytrhnutá z kontextu, súd prvej inštancie následne pokračuje: „zároveň samotný žalobca pripustil, že postupom času jeho pracovný režim ho začína čím ďalej tým viac zaťažovať, keďže každú tretiu noc je nevyspatý, nevie si nič naplánovať, či už s rodinou alebo priateľmi, keďže sa bežne stáva, že ho aj v čase voľna zavolajú na výjazd. Na pracovisku stále neslúžia kompletne 3 zmeny, keďže je nedostatok pracovníkov, čo vytvára stále čím ďalej väčšiu záťaž pre pracovníkov na hasičskej stanici.“ Navyše súd prvej inštancie tým zdôvodnil, prečo nepriznal žalobcovi ním uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v celom rozsahu 5 000,- €, ale len 2 000,- €, teda vzhľadom na absenciu rozsiahlejších negatívnych dôsledkov v súkromnom, rodinnom živote, či na zdravotnom stave žalobcu.

47. V rozpore s judikatúrou SD EÚ je odvolacia argumentácia žalovaného, že medzi porušením práva Únie a vznikom škody žalobcu nie je príčinná súvislosť, keď žalobca neupozornil svojho zamestnávateľa na porušovanie jeho práv a nepožiadala ho o náhradu škody (t.j. nevyvinul primerané úsilie na zamedzenie vzniku škody). Na postavenie žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru sa vzťahuje judikatúra SD EÚ (C-429/09 a C-445/06), z ktorej vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať. Podľa názoru SD EÚ by bol výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva Únie znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by sa od žalobcov ako slabšej strany v pracovnoprávných vzťahoch vyžadovalo najprv uplatniť svoje práva voči zamestnávateľovi. Znamenalo by to aj spochybnenie práva na náhradu škody, ktoré má základ v právnom poriadku Únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržiavanie. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES teda nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržiavanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením. Predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu vzniknutú žalobcovi boli splnené.

48. Žalobca sa v tomto konaní domáhal zaplata náhrady nemajetkovej ujmy v sume 5 000,- €, ktorá mu mala vzniknúť v dôsledku výkonu služby v rozsahu priemerného týždenného služobného času presahujúceho limit stanovený v článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v období od apríla 2019 do februára 2022. Súd prvej inštancie žalobe žalobcu čiastočne vyhovel, keď žalobu žalobcu vyhodnotil ako dôvodnú čo do základu a výšky v rozsahu 2 000,- € a vo zvyšku žalobu zamietol. Odvolací súd nesúhlasí s názorom žalovaného, že v skutočnosti sa pod týmto nárokom skrýva mzdomý nárok, pretože o uplatnenie mzdomého nároku by išlo v prípade, ak by ho žalobca odvodzoval z konkrétnych ustanovení zákona č. 315/2001 Z.z., alebo z ustanovení smernice, či iných právnych aktov Únie, podľa ktorých by na takýto mzdomý nárok mal právo a práve v takom prípade by žalovaným musel byť jeho zamestnávateľ a nie štát.

49. Smernica 2003/88/ES neobsahuje žiadne ustanovenia o práve na náhradu škody v prípade jej porušenia. Náhrada škody spôsobená jednotlivcovi porušením práva Únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu jeho práv. Je na vnútroštátnom práve členských štátov, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektivity štáty určili, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a jednak definovali pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Ani právny poriadok Slovenskej republiky

nemá výslovnú úpravu ohľadne práva jednotlivca na náhradu škody proti štátu spôsobenej porušením práva Únie. Takúto právnu úpravu neobsahuje ani zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Súd prvej inštancie správne ustálil, že vzhľadom na zistený skutkový stav má ujma žalobcu najbližšie k zásahu do osobnosti žalobcu (analógia podľa § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka). Žalovaný nesprávne namietal, že žalobca nepreukázal spôsobenú ujmu, pretože z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v žalovanom období od apríla 2019 do februára 2022 odpracoval v priemere viac ako 48 hodín týždenne. Žalobca na preukázanie svojho tvrdenia o počte odpracovaných hodín predložil doklady od svojho zamestnávateľa, ktoré žalovaný žiadnym spôsobom v konaní pred súdom prvej inštancie nespochybnil a nenavrhol vykonať žiadne dokazovanie.

50. Zásah do osobnosti žalobcu spôsobený tým, že žalobca v rozhodnom období pracoval priemerne viac ako 48 hodín týždenne (a súčasne viac ako 40 hodín týždenne podľa § 85 ods. 2 veta prvá zákona č. 315/2001 Z. z.) v konaní pred súdom prvej inštancie preukázaný bol. Žalobca nielenže pracoval nad maximálne prípustný rozsah týždenného pracovného času, ale v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v spojení s článkom 2 bod 1 smernice 2003/88/ES mu odpracované hodiny určenej služobnej pohotovosti neboli započítané do odpracovaného času.

51. Odvolací súd nesúhlasí ani s námietkou žalovaného, že neboli splnené podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého možno žiadať peňažné odškodnenie len vtedy, ak nie je postačujúce zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka a neoprávneným zásahom bola v značnej miere znížená dôstojnosť, resp. vážnosť žalobcu v spoločnosti. So zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené (právo na ochranu zdravia a právo na súkromie) a jeho okolnosti nemožno podľa odvolacieho súdu podmieňovať možnosť uplatnenia peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti. Občianskoprávne prostriedky ochrany osobnosti uvedené v § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka sú uvedené len príkladmo, právna úprava nevylučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Z ustanovenia § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie, pričom týmto zadosťučinením sa rozumie morálna satisfakcia. Peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by sa satisfakcia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nejavila ako postačujúca. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo (t.j. žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES) je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je na mieste vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát). Rovnako neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a podobne. Aj z formulácie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti je len príkladom, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

52. Neobstojí ani argumentácia žalovaného, že pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, môže žalobca počas služobnej pohotovosti odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, má vymedzený priestor na odpočinok (spánok) a nevyžaduje sa jeho aktívna činnosť, nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti, pretože žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom (služobný úrad), musí tam byť fyzicky prítomný a bez ohľadu na to, že nemusí byť „aktívny“ počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a že má vytvorené podmienky na oddych, resp. spánok, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje povinnosti. Je oddelený od svojho vlastného sociálneho súkromného prostredia a rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám, je prakticky vylúčená. Právo na odpočinok žalobcu bolo permanentne niekoľko rokov porušované napriek tomu, že žalobca plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy a preto bolo dôležité, aby mal možnosť si po práci odpočinúť. Z tohto dôvodu považuje odvolací súd prisúdenú náhradu nemajetkovej ujmy za primeranú. Služobný čas žalobcu mal byť rozvrhnutý tak, aby nedochádzalo k porušovaniu jeho práv vyplývajúcich zo smernice 2003/88/ES. K porušeniu práv žalobcu pritom dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti. Nemajetkovú ujmu nie je ani podľa názoru odvolacieho súdu možné nahradiť inak z dôvodu, že uplynutý

čas žalobcovi vrátiť možné nie je a nemôže ho stráviť inak. Vzhľadom na špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva Únie a trvanie zásahu nie je dobre možné porovnanie s inými obdobnými prípadmi zásahov ako to namietal žalovaný v podanom odvolaní (v prípade zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny ide o rozdielne skutkové okolnosti). Prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznávané v týchto prípadoch, resp. obetiam trestných činov.

53. Tvrdenie žalovaného, že rozsudok súdu prvej inštancie je arbitrárny, nedostatočne odôvodnený v niektorých otázkach spadá podľa R 2/2016 pod odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. d) CSP. Odvolací súd má za to, že ani tento odvolací dôvod nebol uplatnený dôvodne, rozsudok súdu prvej inštancie je dostatočne a zrozumiteľne odôvodnený, dáva odpovede na všetky podstatné otázky ohľadne základu uplatneného nároku a jeho výšky.

54. Odvolací súd vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie v súlade s § 383 CSP a odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie po vyhodnotení odvolania žalovaného ako nedôvodného rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil v I. výroku vo veci samej o čiastočnom vyhovení žalobe.

55. Ako vecne správny odvolací súd potvrdil aj tretí výrok rozsudku súdu prvej inštancie o nároku žalobcu na náhradu trov prvoinštančného konania, nakoľko zodpovedal výsledku konania. Žalobca mal v tomto spore plný úspech, pretože základ nároku bol daný a len výška plnenia (nemajetkovej ujmy) závisela od úvahy súdu. Zamietnutie žaloby žalobcu v prevyšujúcej časti preto nemalo vplyv na plný úspech žalobcu v spore. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na uznesenie Ústavného súdu SR č. k. I. ÚS 56/2017 – 12 zo dňa 08. 02. 2017, podľa ktorého aj keď CSP nemá obsahovo podobné ustanovenie ustanoveniu § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ani nová právna úprava nevylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne ako podľa doterajšej úpravy. Súd prvej inštancie preto správne prisúdil žalobcovi aj nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% z prisúdenej sumy.

56. O nároku žalobcu na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP a žalobcovi úspešnému v odvolacom konaní v plnom rozsahu priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v rozsahu 100 %. Z dôvodu vykonateľnosti rozhodnutia o trovách konania formuloval odvolací súd výrok o nároku na náhradu trov odvolacieho konania do povinnosti ich náhrady (porovnaj napríklad uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/222/2016 zo dňa 23.03.2017, sp. zn. 6Cdo/57/2017 zo dňa 30.05.2017, sp. zn. 6Cdo/196/2016 zo dňa 22.06.2017 a sp. zn. 7Cdo/123/2016 zo dňa 04.04.2017). O samotnej výške náhrady trov odvolacieho konania žalobcu rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

57. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v § 421 odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
  - b) kto ho robí,
  - c) ktorej veci sa týka,
  - d) čo sa ním sleduje a
  - e) podpis
- (§ 127 ods. 1 CSP).

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

Strany sporu majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Dovolaťel musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak neboli splnené podmienky podľa § 429 CSP, resp. dovolanie má vady podľa § 429 CSP napriek riadnemu poučeniu dovolateľa o povinnosti podľa § 429 CSP v odvolacom konaní, resp. napriek výzve súdu prvej inštancie adresovanej dovolateľovi na odstránenie väd a jeho poučení o následkoch neodstránenia väd dovolania, dovolací súd dovolanie odmietne (§ 447 písm. e) CSP v spojení s § 436 ods. 1 CSP).